

STRATEGIA DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH I ZAPOBIEGAWCZYCH ORAZ INTERWENCYJNYCH WOBEC DZIECI I MŁODZIEŻY ZAGROŻONYCH UZALEŻNIENIEM W ZESPOLE OŚWIATOWYM W SKIBNIEWIE

A. Wstęp

1. Podstawa prawna:

- 1) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 228 z późn. zm. – tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 z/ oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą),
- 2) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35, poz. 230 z późn. zm.),
- 3) Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198),
- 4) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179 z późn. zm.),
- 5) Zarządzenie Nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1977 r. w sprawie form i metod działań Policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich,
- 6) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm.),
- 7) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii,
- 8) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26, poz. 226), w którym czytamy:

„Szkoły i placówki opracowują, zgodnie ze statutem, strategię działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, która uwzględnia w szczególności:

1. Systematyczne prowadzenie w środowisku szkoły edukacji prozdrowotnej, promocji zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, rodziców oraz nauczycieli;
 - realizacja Szkolnego Programu Wychowawczego i Szkolnego Programu Profilaktyki,
 - program *Trzymaj formę, Mleko w szkole, Owoce i warzywa w szkole*,
 - zajęcia edukacyjne zgodne z podstawą programową,
 - konkursy z zakresu edukacji prozdrowotnej,
 - współpraca z pielęgniarką środowiskową, Policją,
 - organizacja i udział w imprezach sportowych i rekreacyjnych – wycieczki rowerowe, wyjazdy na basen, Dzień Sportu, Międzyszkolny Turniej Halowy Piłki Nożnej,
 - promocja zdrowej żywności w sklepiku szkolnym,
 - spotkania z pedagogiem, specjalistami w zakresie profilaktyki zdrowotnej (Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna, Sanepid, itp.),
 - wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli,
 - pedagogizacja rodziców w trakcie zebrań klasowych i ogólnych.
2. Opracowanie metod i form rozwijania działalności informacyjnej;
 - funkcjonowanie tablic informacyjnych dyrektora, Samorządu Uczniowskiego,
 - funkcjonowanie strony internetowej szkoły
 - dostarczanie materiałów informacyjnych uczniom i rodzicom na temat szkodliwości środków, których używanie łączy się z zagrożeniem bezpieczeństwa i zdrowia oraz może prowadzić do uzależnień,
 - informowanie o przyczynach uzależnień i dostępnych formach pomocy dla osób zagrożonych, o skutkach prawnych związanych z naruszeniem ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
 - realizacja konkursów i akcji profilaktycznych (Tydzień Grzeczności i Profilaktyki, Dzień Sportu itp. ...)
 - motywowanie uczniów do udziału w prozdrowotnych konkursach i akcjach pozaszkolnych,
 - gazetki profilaktyczne, prezentacja filmów,
 - spotkania z przedstawicielem Policji,
 - pogadanki, zajęcia warsztatowe w ramach godzin wychowawczych,
 - gromadzenie i udostępnianie materiałów informacyjnych w bibliotece szkolnej.

3. Określenie zadań wszystkich pracowników szkoły w zakresie pomocy dzieciom i młodzieży, zagrożonych uzależnieniem;

Dyrektor szkoły:

- realizuje zadania wynikające ze Statutu Gimnazjum i Szkoły Podstawowej,
- monitoruje i odpowiada za realizację strategii działań wychowawczych, zapobiegawczych i interwencyjnych,
- na bieżąco informowany jest przez wychowawców, nauczycieli i innych pracowników szkoły o podejmowanych przez nich działaniach wynikających z realizacji strategii,
- podejmuje stosowne decyzje tak, aby każda interwencja była przeprowadzona z zachowaniem wszelkich praw uczniów i rodziców.

Nauczyciele i wychowawcy klas:

- realizują treści i zadania zawarte w Programie Wychowawczym, Programie Profilaktyki oraz w Planach Pracy Wychowawcy Klasy,
- systematycznie prowadzą edukację prozdrowotną wśród uczniów na lekcjach, na zajęciach pozalekcyjnych, zajęciach w świetlicy szkolnej oraz w kolach zainteresowań,
- realizują zagadnienia dotyczące zapobiegania narkomanii w ramach przedmiotów, których podstawy programowe je uwzględniają,
- uczestniczą w Wewnętrzny Szkolnym Doskonaleniu Nauczycieli oraz kursach, szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień,
- informują młodzież i rodziców o szkodliwości środków i substancji, których używanie łączy się z zagrożeniem bezpieczeństwa oraz może prowadzić do uzależnienia,
- wychowawcy klas dokonują diagnozy sytuacji wychowawczej, przejawów zachowań ryzykownych uczniów i sytuacji życiowej rodzin dysfunkcyjnych,
- współpracują z pedagogiem szkolnym i instytucjami wspomagającymi pracę szkoły w zakresie realizowania zagadnień profilaktycznych, wychowawczych i edukacji prozdrowotnej.

Pedagog szkolny:

- zapewnia pomoc pedagogiczną młodzieży zagrożonej uzależnieniem, prowadzi indywidualne rozmowy z uczniami podejmującymi zachowania ryzykowne,
- rozpoznaje i diagnozuje zagrożenia związane z uzależnieniami (ankiety, rozmowy z nauczycielami i rodzicami),

- dostarcza osobom zainteresowanym informacji na temat dostępnych form pomocy,
 - organizuje, prowadzi zajęcia profilaktyczne, integracyjne, współorganizuje profilaktyczne imprezy ogólnoszkolne w celu rozwijania poczucia własnej wartości, motywowania do podejmowania właściwych decyzji, różnych form aktywności, rozwijania zainteresowań i umiejętności psychospołecznych,
 - organizuje i uczestniczy w WDN, szkoleniach, kursach prowadzonych przez placówki zajmujące się tematyką profilaktyki,
 - współpracuje z dyrektorem, nauczycielami i wychowawcami w działaniach mających na celu redukcję zachowań ryzykownych młodzieży, w sytuacjach wymagających interwencji lub udzielania pomocy uczniowi, który znalazł się w sytuacji kryzysowej.
4. Procedury postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń związanych ze środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, z uwzględnieniem zadań osób podejmujących interwencje;

Procedury postępowania w sytuacjach wymagających interwencji.

Postępowanie w przypadku agresji ucznia wobec nauczyciela:

- a) w szkołach zdarzają się sytuacje, w których nauczyciel czuje się zagrożony agresją ucznia:
- **podstawową zasadą** obowiązującą w takich przypadkach jest **nieukrywanie takich czynów popełnianych przez uczniów,**
 - **pogróżki, groźenie nauczycielom to przestępstwo,** nie można ich bagatelizować,
 - **podstawowym krokiem** jaki powinien zrobić nauczyciel **to przekazanie informacji,** notatki ze zdarzenia **dyrektorowi szkoły.**
- b) **na dyrektora,** który jest prawnie zobowiązany do troski o bezpieczeństwo nauczyciela, **spoczywa obowiązek podjęcia kroków adekwatnych do zagrożenia** (np. zawiadomienie organów policji), daje to także poczucie bezpieczeństwa nauczycielowi,
- c) należy podkreślić, że zadbanie o własne bezpieczeństwo, w razie konieczności prośba o pomoc w sytuacjach trudnych, są zasadniczą sprawą, **nauczyciel ma prawo do obrony koniecznej,**
- d) **drugim elementem,** ważnym w tego rodzaju sprawach, **jest szczegółowa dokumentacja zajścia, ustalenie faktów, świadków i w miarę możliwości opisanie ich,**

- e) dyrektor wraz z nauczycielem powinien znaleźć oparcie w radzie pedagogicznej, poinformowanej o zajściu i współuczestniczącej w rozwiązaniu problemu.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd lub przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

1. Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców/ opiekunów prawnych ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza z uczniem rozmowę w obecności rodziców. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (*rozmowy z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem*), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor powiadamia sąd rodzinny lub policję.
6. Jeżeli zachowania świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela określone jest w Statucie Szkoły.
7. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziale w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji niezwłocznie zawiadamia o tym prokuratora lub policję.

W przypadku, gdy nauczyciel (pracownik, uczeń) znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji i w miarę możliwości próbuje ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły, który wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji przekazuje zabezpieczoną substancję i szczegółowe informacje dotyczące zdarzenia.

W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość plecaka oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów, budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. **Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać przeszukania odzieży ani plecaka ucznia- jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.**
2. O swoich spostrzeżeniach informuje dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawienia się.
3. Jeśli uczeń odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości plecaka, dyrektor wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, zabezpiecza się ją i nauczyciel próbuje ustalić w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Dyrektor szkoły informuje o zdarzeniu policję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje w formie szczegółowej notatki z ustaleniami i swoimi spostrzeżeniami.

Postępowanie wobec ucznia- sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:

1. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.

2. Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
4. Powiadomienie rodziców ucznia- sprawcy.
5. Niezwłoczne poinformowanie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji (np. porzucony nóż lub przedmiot pochodzący z kradzieży).

Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:

1. Udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej , bądź zapewnienie jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza, jeśli ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły i rodziców ucznia.
3. Natychmiastowe wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
4. Udzielenie poszkodowanemu wsparcia adekwatnego do doznanej krzywdy (spotkania, rozmowy z pedagogiem, wychowawcą; jeśli zachodzi potrzeba- korzystanie z pomocy specjalistów i kierowanie do placówek specjalistycznych).

W przypadku **znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów** należy zapewnić bezpieczeństwo osobom przebywającym na terenie szkoły, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję.

Procedury postępowania w sytuacjach zachowania agresywnego ze strony uczniów:

1. Należy podjąć zdecydowane i stanowcze działania, bez wdawania się w dyskusje; należy całkowicie przerwać negatywne zachowania sprawcy wobec ofiary.
2. W przypadku agresji fizycznej należy natychmiast rozdzielić strony.
3. Nie można dopuścić do przejawów agresji wobec siebie jako osoby interweniującej.
4. Wezwanie wychowawcy lub pedagoga (ocena zagrożenia i podjęcie decyzji o interwencji- powiadomienie dyrektora, rodziców i/lub policji).
5. Wyjaśnienie przyczyn i przebiegu konfliktu poprzez oddzielne rozmowy ze stronami; próby mediacji – w sytuacji wyjątkowo trudnej rolę mediatora przejmuje pedagog.
6. Poinformowanie rodziców/opiekunów o zaistniałej sytuacji.
7. Zgłaszanie powtarzających się sytuacji do wychowawcy i dyrektora.
8. Przekazanie rodzicom/opiekunom pisemnej lub ustnej informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia konsekwencji. Omówienie z rodzicami zachowania ucznia i zasad współpracy ze szkołą. Opracowanie wspólnie z uczniem kontraktu w celu zmiany zachowania.

System reagowania powinien uwzględniać następujące założenia:

- należy reagować na każdą sytuację, w której występuje agresja i przemoc – brak reakcji jest sygnałem, że uczniowie mają prawo tak się zachowywać,
- sytuacje takie wymagają szybkiej i zdecydowanej interwencji,
- ważne jest wykazanie troski o ucznia (sprawcę i ofiarę); nie należy potępiać ucznia tylko niepożądane zachowanie i wyrażać brak zgody na stosowanie agresji i przemocy,
- każdą sytuację należy wnikliwie rozpatrzyć,
- niezbędne jest współdziałanie z innymi nauczycielami, pracownikami szkoły
i udzielanie sobie nawzajem wsparcia.

Osoba podejmująca interwencję powinna unikać:

- agresji fizycznej i słownej (nie obrażać, nie zawstydzać, nie oceniać ucznia),
- okazywania niepewności i niezdecydowania,
- długich monologów i moralizowania,
- wchodzenia w rolę sprawcy, by mu pokazać, co czuje osoba poszkodowana.

Powinna natomiast:

- reagować stanowczo,
- mówić prosto i jasno,
- traktować sprawcę jak osobę, która ponosi odpowiedzialność za swoje czyny,
- jeśli to konieczne, to użyć siły, ale tylko tyle, ile potrzeba (np. do rozdzielenia bijących się uczniów),
- szanować ucznia (mówić o zachowaniu, nie o osobie).

Postępowanie w przypadku zachowania uniemożliwiającego prowadzenie lekcji (wulgarne zachowania ucznia w stosunku do rówieśników, nauczyciela, głośne rozmowy, brak reakcji na polecenia nauczyciela):

1. Upomnienie słowne.
2. Próba uspokojenia sytuacji w klasie.
3. Powiadomienie wychowawcy klasy (nagana wychowawcy).
4. Wyciągnięcie konsekwencji przez nauczyciela i wychowawcę (np. odebranie przywilejów, przygotowanie referatu na temat kultury zachowania, itp.)
5. W każdym przypadku, powiadomienie rodziców/opiekunów oraz ew. kuratora sądowego i sporządzenie notatki.
6. W przypadku braku poprawy po interwencji nauczyciela i wychowawcy, powiadomienie pedagoga szkolnego, a następnie dyrektora szkoły.
7. Konsekwencje: kary zgodne ze Statutem Szkoły.
8. Ucznia zobowiązuje się do systematycznych spotkań z pedagogiem szkolnym.

Postępowanie w sytuacji stwierdzenia dewastacji mienia szkolnego i cudzej własności:

1. Świadek zdarzenia przeprowadza interwencję i powstrzymuje sprawców.
2. W przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy przeprowadza się rozmowę ze wszystkimi osobami, mogącymi znajdować się w miejscu zdarzenia, podejmuje się czynności, mające na celu ustalenie sprawcy.
3. Po ustaleniu sprawcy/sprawców wzywa się rodziców do szkoły.
4. W przypadku poważnej szkody obligatoryjnie wzywa się policję.
5. Wszczęcie procedur mających na celu wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawców – zgodnie z zapisem w Statucie szkoły.
6. Sprawca i/lub jego rodzice/opiekunowie zobowiązani są do naprawienia szkody.

Postępowanie w sytuacji palenia przez uczniów papierosów na terenie szkoły:

1. W przypadku stwierdzenia, że uczeń palił papierosy wychowawca udziela nagany wychowawcy i powiadamia o tym fakcie rodziców i dyrektora szkoły.
2. W przypadku otrzymania następnej informacji o złamaniu zakazu palenia, wychowawca kieruje ucznia na rozmowę do pedagoga.
3. W sytuacji braku poprawy dyrektor udziela kar zgodnie ze Statutem Szkoły.
4. Nagminne łamanie zakazu palenia tytoniu skutkuje udzieleniem nagany dyrektora szkoły.
5. Gdy sytuacja powtarza się wielokrotnie informuje się sąd rodzinny i dla nieletnich o zagrożeniu demoralizacją.

Procedura w przypadku podejrzenia rozpowszechniania przez uczniów na terenie szkoły treści o tematyce pornograficznej w formie papierowej lub elektronicznej (na nośnikach danych, telefonie komórkowym, łączenie się ze stronami o treściach zakazanych, stalkingu i cyberprzemocy).

- a) Ujawnienie przypadku (zgłoszenie przez uczniów, rodziców, świadków zdarzenia, nauczycieli). Stworzenie warunków do bezpiecznego zgłoszenia zdarzenia karalnego (zapewnienie anonimowości osobie zgłaszającej, szczególnie dziecku).
- b) O zdarzeniu informowany jest wychowawca klasy, w której zaistniała sytuacja.
- c) Wychowawca przekazuje informacje o zdarzeniu pedagogowi szkolnemu.
- d) Wychowawca wraz z pedagogiem ustalają okoliczności zdarzenia i świadków.
- e) W uzasadnionych przypadkach w procedurę włącza się nauczyciela informatyki, który pomaga zabezpieczyć dowody i/lub ustalić tożsamość sprawcy np. cyberprzemocy.
- f) Wszystkie dowody zaistniałej sytuacji zbiera i zatrzymuje wychowawca wraz z pedagogiem.
- g) Wychowawca podejmuje działania na rzecz natychmiastowego przerwania aktu (np. zawiadomienie administratora serwisu w celu usunięcia materiału, żądanie natychmiastowego usunięcia wszystkich filmów ośmieszających z telefonu sprawcy, zatrzymanie czasopism o treści pornograficznej, nośników elektronicznych zawierających powyższe treści).
- h) Kontakt wychowawcy i pedagoga z rodzicami/opiekunami prawnym sprawcy celem omówienia zachowania dziecka, zapoznania z materiałem dowodowym oraz decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka.
- i) W sytuacjach uzasadnionych pedagog powiadamia o zaistniałej sytuacji Komendę Policji lub/i Sąd Rodzinny.
- j) Wobec sprawcy wyciąga się konsekwencje zgodne ze Statutem Szkoły.

- k) Uczeń, który dokonał stalkingu lub cyberprzemocy jest monitorowany przez pedagoga i wychowawcę, celem zapobiegania aktom zemsty na osobach poszkodowanych.
- l) Wobec ofiary stalkingu, cyberprzemocy wychowawca podejmuje działania ochronne i wspierające. Zapewnia ucznia, że dobrze zrobił zgłaszając zdarzenie. Radzi, jak powinien postąpić, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie dopuścić do eskalacji prześladowania.
- m) Sytuacja dziecka, które padło ofiarą przemocy, musi być monitorowana, aby nie dopuścić do dalszych działań przemocowych lub odwetowych ze strony sprawcy. Podobnie należy postąpić w przypadku, gdy o zdarzeniu poinformowali świadkowie, a nie ofiara cyberprzemocy.
- n) Rodzice/opiekunowie prawni dziecka – ofiary winni być natychmiast poinformowani o sposobie rozwiązania sytuacji, związanej z cyberprzemocą, stalkingiem.
- o) Z zaistniałego zdarzenia należy sporządzać cały czas wyjaśniania sprawy notatki służbowe, w których zawarte będą daty i miejsca rozmów, personalia osób biorących udział w wyjaśnianiu spraw, opisy przebiegu wydarzeń oraz podpisy świadków zdarzenia i wyjaśnienia sprawy.

Podczas wyjaśniania sprawy nie należy dopuszczać do konfrontacji sprawcy z ofiarą celem zachowania poczucia bezpieczeństwa ofiary stalkingu, cyberprzemocy.

Procedura w przypadku wystąpienia ryzyka samookaleczania lub okaleczania innych osób.

- a) Jeśli czas na to pozwala należy stanowczym głosem precyzyjnie powiedzieć, co uczeń ma natychmiast zrobić. Jeśli właśnie chce kogoś uderzyć powiedz: „Opuść ręce”. Jeśli chce rzucić krzesłem: „Postaw krzesło”. Jeśli chce kopać: „Stój spokojnie”.
- b) Nie należy pouczać ucznia i mówić mu czego ma nie robić: „Nie bij”, „Nie kop”, „Nie rzucaj”.

- c) Należy unikać niejasnych sformułowań: „Uspokój się” , „Opanuj się”.
- d) Używać krótkich ale precyzyjnych komunikatów: „Trzymaj ręce w bezruchu”, „Odłóż kamień”, „Rzuć nóż na podłogę”.
- e) Jeśli nie ma czasu na reakcje werbalne albo uczeń ignoruje wydawane polecenia, i w dalszym ciągu zachowuje się agresywnie, próbuje ugodzić siebie lub innych należy uniemożliwić mu to, używając siły fizycznej.
- f) Jeśli jest to możliwe należy użyć techniki blokowania ucznia w celu uniemożliwienia mu dosięgnięcia innych czy okaleczania siebie.
- g) Jeśli to konieczne należy unieruchomić uczniowi nogi i ręce. Jedyne, co powinno się do niego mówić, to: ”Trzymaj ręce w bezruchu. Puszczę cię wtedy, gdy twoje ręce będą nieruchome”. Gdy uczeń zacznie postępować zgodnie ze wskazówkami, należy stopniowo zredukować swoją siłę fizyczną. Jeśli jego zachowanie ponownie stanie się zagrażające, znowu wprowadzamy zabezpieczenie fizyczne.
- h) Należy zadbać o bezpieczeństwo pozostałych osób. W zależności od sytuacji: stanowczym tonem polecamy im zgromadzić się pod ścianą, położyć na podłodze, wejść pod ławki lub opuścić klasę.
- i) Jednocześnie wzywaj pomoc z zewnątrz korzystając ze szkolnej procedury „czerwonej kartki”.
- j) Wszystkie działania należy podejmować w sposób spokojny, by nie wywołać paniki wśród pozostałych uczniów.

Postępowanie w sytuacji poważnych objawów niedyspozycji zdrowotnej ucznia:

1. Wstępna ocena sytuacji.
2. Wezwanie karetki pogotowia.
3. Niezwłoczne poinformowanie dyrektora i rodziców/opiekunów ucznia o sytuacji.
4. Jeśli uczeń nie wymaga przewiezienia do szpitala, wzywa się rodziców do odebrania dziecka ze szkoły.

Postępowanie wobec osoby „obcej” na terenie szkoły:

1. Przez osobę „obcą” na terenie szkoły rozumie się osobę, która:

- nie jest rodzicem ucznia tej szkoły,
- nie jest osobą wypełniającą aktualnie na terenie szkoły zadania i funkcje znane dyrekcji,
- nie jest osobą zaproszoną przez dyrektora szkoły, bądź wychowawcę klasy lub też uprawnionego pracownika szkoły, która swoim zachowaniem w wyraźny sposób narusza zasady i normy współżycia społecznego, bądź też w inny sposób stanowi zagrożenie dla porządku na terenie szkoły i bezpieczeństwa uczniów oraz innych osób przebywających na terenie szkoły.

2. Ustalamy powody obecności oraz zachowanie osoby postronnej poprzez obserwację, a także rozmowę z nią.

3. W przypadku powstania wątpliwości lub ujawnienia niepokojących zachowań z jej strony, niezwłocznie informujemy dyrektora szkoły.

4. Jednocześnie zabezpieczamy uczniów i inne osoby przed skutkami niewłaściwych zachowań tej osoby.

5. Osoba zostaje wezwana do natychmiastowego opuszczenia terenu szkoły.

6. W przypadkach drastycznych niezwłocznie zawiadamiamy policję.

7. Postępujemy tak samo jeśli na terenie szkoły rodzic lub członek rodziny ucznia narusza w wyraźny sposób zasady współżycia społecznego np. jest pijany, agresywny; próbuje „wymierzać sprawiedliwość” innym uczniom.

Postępowanie w sytuacji, gdy wychowawca podejrzewa, że dziecko z klasy „0” odbiera rodzic/opiekun będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków:

1. Nauczyciel nie wydaje dziecka i jednocześnie powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły.

2. Zawiadamia innego dorosłego członka rodziny, którego zobowiązuje do odebrania dziecka.

3. W przypadku, gdy członek rodziny/opiekun odmówi odebrania dziecka lub nieobecność jego przedłuża się dyrektor może po konsultacji z policją podjąć następujące kroki:

- wychowawca może odprowadzić dziecko do domu i zostawić je pod opieką rodziców,
- gdy rodziców nie ma w domu to dalsze decyzje podejmuje policja.

4. Z rodzicami przeprowadza się rozmowę w celu wyjaśnienia zaistniałej sytuacji i zobowiązuje do przestrzegania Statutu Przedszkola.

5. Jeśli powtarzają się przypadki, w których rodzic/opiekun odbierający dziecko z klasy "0" znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków, wychowawca informuje o tym sąd rodzinny.

Postępowanie w przypadku, gdy dziecko z klasy „0” chce odebrać osoba niepełnoletnia poniżej 10 roku życia.

1. Wychowawca nie wydaje dziecka i zgłasza to dyrektorowi szkoły.
2. Kontaktuje się z rodzicami lub osobą uprawnioną celem wyjaśnienia sytuacji i uzgadnia kto odbierze dziecko.
3. Wychowawca przeprowadza rozmowę z rodzicami w celu wyjaśnienia sytuacji i zobowiązuje ich do przestrzegania Statutu Przedszkola.

Dziecko może odebrać osoba niepełnoletnia powyżej 10 roku życia, pod warunkiem uprzedniego złożenia przez rodzica (opiekuna prawnego) u wychowawcy upoważnienia do odbioru dziecka.

Postępowanie w sytuacji, gdy na terenie szkoły doszło do wypadku:

1. Pracownik szkoły, który uzyskał informacje o zaistniałym wypadku niezwłocznie zapewnia opiekę poszkodowanemu, udzielając mu w miarę możliwości pierwszej pomocy oraz wzywając możliwie najszybciej pomoc medyczną.
2. O każdym wypadku należy niezwłocznie zawiadomić:
 - rodziców lub opiekunów poszkodowanego

- nauczyciela przeszkolonego w zakresie BHP
- społecznego inspektora pracy
- organ prowadzący szkołę
- Radę Rodziców.

3. O wypadku ciężkim, śmiertelnym i zbiorowym niezwłocznie zawiadamia się prokuratora i kuratora oświaty.

4. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia zawiadamia się państwowego inspektora pracy.

5. Zawiadomień o wypadku dokonuje dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego pracownik.

6. Dyrektor powołuje zespół powypadkowy, w którego skład wchodzi społeczny inspektor pracy (**przewodniczący zespołu**) oraz nauczyciel przeszkolony w zakresie BHP.

7. W pracy zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratorium lub rady rodziców.

8. Do czasu rozpoczęcia pracy dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.

9. Jeżeli czynności wymienionych w punkcie 8 nie może dokonać dyrektor, wykonuje je pracownik przez niego upoważniony.

10. Przewodniczący zespołu powypadkowego poucza poszkodowanego lub osoby go reprezentujące o przysługującym im prawach w toku postępowania powypadkowego.

11. Zespół przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza odpowiednią dokumentację, w tym protokół powypadkowy wg wzoru zawartego w rozporządzeniu MENiS z dnia 31 grudnia 2002 r. (Dz. U. Nr 6, poz. 69).

12. Z treścią protokołu i innych dokumentów zapoznaje się:

- poszkodowanego pełnoletniego
- rodziców/opiekunów osoby niepełnoletniej.

13. W przypadku niemożliwości zaznajomienia poszkodowanego z materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się jego rodziców.

14. Protokół powypadkowy otrzymują osoby uprawnione, jeden egzemplarz pozostaje w szkole.

15. Organ prowadzący i kurator oświaty otrzymuje protokół na swój wniosek.

16. Protokół podpisuje zespół powypadkowy i dyrektor szkoły.

17. Rejestr wypadków prowadzi dyrektor szkoły wg wzoru zawartego w rozporządzeniu.

18. Dyrektor szkoły analizuje z pracownikami okoliczności i przyczyny wypadków oraz ustala środki niezbędne do zapobiegania im.

Profilaktyka ogólna - zanim dojdzie do aktu samobójczego:

- wzmocnianie poczucia własnej wartości uczniów
- uczenie wyrażania własnych emocji
- zapobieganie agresji i przemocy w szkole
- dostarczanie uczniom i rodzicom informacji o placówkach, w których można uzyskać pomoc.

Procedura postępowania na wypadek usiłowania samobójstwa na terenie szkoły:

- 1.** Udzielenie pierwszej pomocy i powiadomienie pogotowia ratunkowego.
- 2.** Zgłoszenie zdarzenia dyrektorowi szkoły.
- 3.** Wezwanie rodziców ucznia.
- 4.** Powiadomienie Policji.
- 5.** Poinformowanie rodziców o konieczności skorzystania ze specjalistycznej pomocy.

Procedura postępowania na wypadek dokonania samobójstwa na terenie szkoły:

1. Powiadomienie o zdarzeniu dyrektora szkoły.
2. Wezwanie pogotowia, policji i rodziców.
3. Udzielenie informacji rodzinie o możliwości otrzymania pomocy specjalistów.
4. Przeprowadzenie w klasie zajęć o charakterze debriefingu – pedagog, specjaliści.
5. Współpracę z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i zapobiegawczych, prozdrowotnych oraz interwencyjnych;
 - organizacja zebrań klasowych, ogólnych, dni otwartych,
 - konsultacje indywidualne z wychowawcą, nauczycielem, pedagogiem,
 - pedagogizacja rodziców dotycząca potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży, zagrożeń,
 - wspieranie rodziców w sytuacjach trudnych wychowawczo, poradnictwo,
 - udostępnianie rodzicom poradników, informatorów,
 - zachęcanie do utrzymywania stałego kontaktu ze szkołą,
 - angażowanie rodziców do współpracy w organizowaniu imprez szkolnych, wycieczek.
6. Aktywny udział dzieci i młodzieży w zajęciach profilaktycznych i w zajęciach umożliwiających, alternatywne wobec zachowań ryzykownych, zaspokajanie potrzeb psychicznych i społecznych;
 - zajęcia prowadzone przez wychowawców, nauczycieli podczas zajęć lekcyjnych, nauczyciela wychowania do życia w rodzinie,
 - Samorząd Uczniowski, świetlica socjoterapeutyczna, SKS, kółko teatralne, kółko misyjne, kółko plastyczne, kółko czytelnicze, kółko języka angielskiego, udział w Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy, itp...
7. Dostosowanie treści i formy zajęć profilaktycznych do zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży oraz stopnia zagrożenia;
 - wybór przekazywanych treści dostosowany do wieku, możliwości intelektualnych, percepcyjnych i uwzględniający potrzeby w zakresie:

zagrożenia przemocą i agresją, wagarowaniem, uzależnieniami, wynikające z uczestnictwa w ruchu drogowym, niehigienicznym stylem życia, korzystania z różnych środków przekazu,

- ocena sytuacji wychowawczej w klasie,
- zajęcia z wychowawcą, pedagogiem, Policją,
- spektakle teatralne, imprezy artystyczne.

8. Edukację rówieśniczą;

- realizacja lekcji poświęconych tematyce otwartości i tolerancji, praw człowieka, życia w społeczeństwie demokratycznym,
- propagowanie idei niesienia pomocy innym i pomocy koleżeńskiej,
- współorganizowanie i współdziałanie w akcjach profilaktycznych,
- edukacja rówieśnicza jako skuteczna droga rozwiązywania konfliktów i problemów życiowych,
- angażowanie do działań profilaktycznych samorządu uczniowskiego.

9. Sposób współdziałania pracowników szkoły ze służbą zdrowia i Policją w sytuacjach wymagających interwencji;

- spotkania nauczycieli ze specjalistą ds. nieletnich z KP Policji,
- informowanie policji o zdarzeniach na terenie szkoły, mających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia oraz przejawach demoralizacji,
- organizowanie spotkań dla rodziców i uczniów ze specjalistą ds. nieletnich,
- współpraca z policją w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością i demoralizacją (narkomanią, alkoholizmem, prostytutką),
- organizacja spotkań z pielęgniarką, dotyczących zagadnień z zakresu profilaktyki, zdrowia, uzależnień,
- udzielanie pomocy w przypadkach zatruc, złego samopoczucia, urazów, nagłych zachorowań.

10. Współpracę z różnymi instytucjami, w szczególności organizacjami pozarządowymi, wspierającymi działalność szkół i placówek w zakresie rozwiązywania problemów dzieci i młodzieży;

- korzystanie z wiedzy i doświadczeń pracowników Sądu Rodzinnego i Nieletnich, Policji, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego, Parafii Rzymskokatolickiej w Skibniewie,

- organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji i organizacji, wspierającymi pracę szkoły.
11. Wspieranie dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, rozwijanie ich poczucia własnej wartości oraz motywowanie do podejmowania różnych form aktywności, w tym aktywności pozaszkolnej, zaspokajających ich potrzeby psychiczne i społeczne, rozwijających zainteresowania i umiejętności psychospołeczne;
- udzielanie przez nauczycieli pomocy w rozwiązywaniu problemów rodzinnych i osobistych uczniów,
 - diagnoza sytuacji rodzinnej, szkolnej ucznia i monitorowanie jej,
 - udzielanie i organizowanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej uczniom w celu umożliwienia wszechstronnego rozwoju i zapobiegania uzależnieniom,
 - realizacja zajęć podnoszących samoocenę i budujących poczucie wartości uczniów,
 - rozwijanie umiejętności psychospołecznych podczas zajęć socjoterapeutycznych,
 - organizacja zajęć pozalekcyjnych zapewniających uczniom możliwość rozpoznania i rozwijania zainteresowań, aktywnego spędzania czasu wolnego,
 - organizacja spotkań warsztatowych ze specjalistami z zakresu szeroko rozumianej profilaktyki,
 - pomoc w rozwiązywaniu konfliktów z rówieśnikami,
 - współpraca z rodzicami mająca na celu wymianę informacji, poradnictwo i konsultacje.
12. Wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży oraz sposobu podejmowania wczesnej interwencji w sytuacji zagrożenia uzależnieniem;
- uczestniczenie w kursach, szkoleniach dotyczących profilaktyki zdrowotnej i uzależnień,
 - realizacja zadań wynikających ze Szkolnego Programu Wychowawczego i Szkolnego Programu Profilaktyki.
13. Dokonywanie systematycznej oceny efektów podejmowanych działań wychowawczych i zapobiegawczych.”
- ankietowanie rodziców, uczniów, nauczycieli,

- ocena efektów podejmowanych działań, ewentualna ich korekta,
- zamieszczenie „Strategii działań..... „ na stronie internetowej szkoły.

B. Uwarunkowania strategii.

Uwarunkowaniem strategii jest zaangażowanie się w nią głównych jej podmiotów: uczniów, rodziców oraz nauczycieli.

C. Diagnoza aktualnego stanu.

1. W zespole są realizowane programy promujące zdrowy styl życia oraz program wychowawczy i profilaktyczny oraz programy:
Trzymaj formę, Szklanka mleka, Nie pal przy mnie, proszę, Stop dla wypalania traw, Nie dla czadu, Owoce i warzywa.
2. Systematycznie prowadzona jest diagnoza mająca na celu określenie zagrożeń na jakie narażona jest młodzież naszego gimnazjum (ankiety, obserwacje, rozmowy z uczniami, rodzicami i nauczycielami).